

En Mangel ved den norske Lovgivnings Forholdsregler mod Udbredelse af venerisk Smitte og ved deres Haandhævelse.

Uagtet Lovgivningen endnu i Principet kun anerkjender og beskytter Egteskabet som den eneste lovlige Form for kjønslig Forbindelse, saa gaar dog dens Tendens mer og mer i Retning af at tolerere de illegitime Udslag af Driftens Tilfredsstillelse, ihvertfald saalænge de ikke i det rent ydre giver Grund til offentlig Forargelse eller i sig tillige indeholder Momenter til en ellers med Straf belagt Lovovertrædelse.

Omtrent overalt er saaledes den legemlige Omgjængelse udenfor Egteskabet i og for sig straffri. Men ogsaa de Former for saadan Omgjængelse, som tidligere paa Grund af sin Fortsættelse gjennem et længere Tidsrum eller sin Gjentagelse ansaaes strafværdige, Konkubinatet og Leiermaalet, fritages mer og mer for Forfølgning. I den nye norske Straffelov af 22. Mai 1902 blev saaledes Straffen for Leiermaal helt ophævet, og Konkubinatet straffes kun, naar det fremtræder som et Angreb paa selve Egteskabsinstitutionen, som en utilhyllet Trods mod den almindelige Sedelighedsopfatning, idet Loven for det første kræver, at der leves et offentlig Forargelse vækkende Samliv i utugtlig Omgjængelse, og for det andet, at dette fortsættes efter en Advarsøl fra Paatalemyndigheden.

Samme Lov ophævede ogsaa den tidligere Bestemmelse om Straf for erhvervsmæssig Utugt og indeholder alene en Bestemmelse om Straf for den som ved Ord, Tegn eller uanstændig Opførsel paa offentligt Sted eller paa nogen Maade, som er egnet til at vække offentlig Forargelse, utvetydig opfordrer eller indbyder til Utugt, eller som ved offentlig Bekjendtgjørelse søger indledet utuglig Forbindelse eller medvirker hertil (§ 378). Dette er saaledes nu Lovens eneste Bestemmelse rettet mod Prostitutionen.

Det ligger helt udenfor mit Emne nærmere at indgaa paa Motiverne til disse Lovændringer, som hver for sig bunder i en mer frigjort Samfundsopfatning og Troen paa andre Midler til at hele Menneskenes Brøst end Forfølgelse gennem Politi og Straffedomstole. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at et stærkt ledende Hensyn har været paa den ene Side Respekten for den mer og mer ved Lovgivning og Samfundsmoral gennemførte Ligestillethed mellem Mand og Kvinde ogsaa med Hensyn til Følgerne af deres Letsindighed, og paa den anden Side en stærkere Vurdering af de økonomiske og sociale Virkninger af denne Letsindighed, ligeoverfor hvilke en efterfølgende Straf ofte vil tage sig ud som en mindre væsentlig Biomstændighed eller endog ved sin Ensidighed komme til at ramme uretfærdig.

Der er imidlertid en Følge, som med Skyggens Sikkerhed ledsager de kjønslige Forvildelser, og som man maa tage med som en vigtig Faktor, naar det gjælder at bedømme disse Udskeielsers samfundsmæssige Betydning, nemlig de veneriske Sygdomme af forskjellig Art. Lovgivningen var derfor, i samme Øieblik som den slappede Kravet paa Straf for Usædeligheden i og for sig, tillige nødt til at tage Standpunkt overfor Spørgsmaalet om Afskaffelse, Opretholdelse eller endog Skjærpelse af de Bestemmelser, man hidtil havde til gennem samfundsmæssig Tugt at ramme denne Usædelighedens skjæbnesvangre Følge.

Som det vil sees, valgte man den sidste Vei.

Den indtil 1905 gjældende norske Straffelov havde fra

1875 af som sidste Paragraf i sit Kapitel om Løsagtighed en Bestemmelse (Kap. 18 § 30), som fastsatte Straf af Fængsel eller Strafarbejde for den, som vidende om at være befængt med venerisk Sygdom, bedriver Utugt med en anden, og derved smitter denne.

Dette Straffebud stemte med lignende i endel andre Lande, f. Eks. den danske Lovs § 181, som dog alene kræver Formodning om at være beheftet med venerisk Smitte, medens de fleste Lande endnu savner enhver Særbestemmelse paa dette Omraade.

I den nye norske Lov af 1902 findes den tilsvarende Bestemmelse i § 155, som lyder saaledes:

»Den, som med Kundskab eller Formodning om at lide af smitsom Kjønsygdom, ved legemlig Omgjængelse eller ved utugtigt Forhold smitter eller udsætter nogen for Smitte, straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

Paa samme Maade straffes den, der medvirker til, at nogen som han ved eller formoder at lide af smitsom Kjønsygdom, ved saadan Adfærd som oven nævnt smitter eller udsætter en anden for Smitte.

Er den smittede eller den for Smitte udsatte den skyldiges Egtefælle, finder offentlig Forfølgning alene Sted efter dennes Begjæring.«

Tilsyneladende indeholder denne nye Lovbestemmelse ikke uvæsentlige Forandringer i skjærpene Retning.

For det første kræves nu alene den blotte **F o r m o d n i n g** om at lide af smitsom Sygdom, medens der før krævedes **K u n d s k a b**; jfr. den danske Lov.

Dernæst fordredes før Bevis for en bestemt Omgjængelse, hvorved **S m i t t e h a v d e f u n d e t S t e d**, medens den nye Lov nøier sig med Bevis for Forhold, som **u d s æ t t e r** nogen for Smitte.

Endvidere kræver nu ikke Loven, at der skal være bedrevet **U t u g t**, idet Bestemmelsen ogsaa rammer Omgjængelse mellem Egtefæller.

Endelig er det ikke her Betingelse for Tiltale og Straf, at der paavises nogen Bestemmelse.

En Lovbestemmelse som den her nævnte maa nødvendigvis allerede i Principet støde paa Modstand. Der er mange, ikke mindst inden Lægeverdenen, som er af den Anskuelse, at Straf overhovedet ikke er paa sin Plads overfor denne Slags Samfundsforeteelser, som de tværtom betragter i Lighed med de øvrige Sygdomme, der, hvad enten de paaføres gennem Infektion eller paa anden Maade, helst bør blive at behandle som saadanne uden at paakalde Samfundets Indskriden og Gjengjældelse mod den mulig skyldige. Der er ogsaa mange, som har Blikket aabent for den Adgang, enhver saadan Straffebestemmelse utvivlsomt aabner til at øve Pengeafpresning eller lignende umoralsk Færd, og som tillægger denne Side af Sagen en saa stor Betydning, at de af den Grund nærmest anser Bestemmelsen som skadelig. Endelig anføres der, at et saadant Straffebud i Omstændighedernes Medfør alligevel kun kan komme til at ramme et Faatal af Tilfælde, og at maaske netop de mest gravevende vil kunne gaa fri, medens forholdsvis uskyldige trækkes frem til Afstraffelse, og at det derfor har en fremtrædende Egenskab af Uretfærdighed.

Det er ikke min Mening her at indgaa paa nogen Undersøgelse af det mer eller mindre berettigede i disse Anker mod Loven. Vi har den, og vi er pligtig til at respektere den paa samme Vis som vi loyalt respekterer ethvert andet Lovbud.

Hvad jeg derimod vil prøve at undersøge, er om ikke denne nye Lovbestemmelse lige meget som den gamle, den afløste, nødvendigvis maa virke som et naivt Forsøg paa at bekjæmpe en overmægtig og ødelæggende Samfundulykke, om den ikke i Praksis maa give tabt overfor de Hindringer, Livet og Forholdene vælter i dens Vei, og om ikke en af Grundene hertil ligger i selve Lovbestemmelsens egen Affatning. —

Et er vist, at den Handling, som i Straffelovens § 155

er belagt med Straf, hører til de aller hyppigst begaaede Lovovertrædelser. Ligesaa sikkert er det imidlertid, at dette Straffebud hidtil har været noget nær et dødt Bogstav, og at det til idag indtager en saare beskedne Plads i Kriminalstatistikens Kolonner.

Man savner desværre i den norske Kriminalstatistik en Rubrik, som angiver Antallet af de efter den gamle Straffelovs Kap. 18 § 30 straffede Personer, idet denne Kategori indtil 1905 optoges blandt en fælles Gruppe under Benævnelsen »Løsagtighed iøvrigt«. Det er imidlertid illustrerende, at denne Gruppe for de sidste 5 Aar af Lovens Virkelid opviser følgende Tal for Kvinders vedkommende, vel at mærke for hele Riget under et:

1900: 1 Kvinde.

1901 og 1902 ingen.

1903 og 1904 hvert Aar 1 Kvinde.

Fra og med Aaret 1905 har Kriminalstatistiken faaet en egen Rubrik for straffældte efter den nye Straffelovs § 155. Statistiken foreligger nu i Materiale for Aarene 1905 og 1906 og giver følgende Resultater:

1905: 2 Mænd og 2 Kvinder.

1906: 2 Mænd og 1 Kvinde, ogsaa her for hele Riget underet.

For de 2 sidste Aar foreligger endnu ingen Statistik. Men efter de Oplysninger, jeg underhaanden har erhvervet, synes Tilfældene at have været i betydelig Stigen. Ifølge Politiets Opgaver har saaledes i Aaret 1907 alene i Kristiania 2 Mænd og 6 Kvinder været domfældt for Forbrydelse mod Straffelovens § 155.

Denne Stigning, som synes fortsat i 1908, er dog, saavidt jeg har kunnet erfare, ikke begrundet i nogen Systemforandring, heller ikke i nogen Stigning i Sygdommenes Antal, men synes meget mer at bero paa Tilfældigheder, maaske fler Anmeldelser med Paastand paa Straf og muligens ogsaa paa et mere vaagnet Kjendskab til Loven.

Jeg har for at opnaa den bedst mulige Oversigt over

Emnet, gennemgaaet samtlige Akter vedkommende de i Kristiania Fængsler i Aarene 1905—08 for heromhandlede Forbrydelse straffede Personer, ialt 14. De viser i al Korthed følgende:

Samtlige dømte har havt ikke bare Formodning, men ogsaa Kundskab om sin smitsomme Tilstand. Dog var der i et Tilfælde Tvivl tilstede.

Ingen har været dømt for Medvirkning.

Kun i et Tilfælde har nogen været dømt for kun at have udsat nogen for Smitte, idet hun vistnok erkjendte at have havt Omgjængelse med 3 Mænd, men nægtede at opgive disses Navn, saa det ikke kunde konstateres, om de var paaført Sygdom. Ellers var alle, en dog under Tvivl, dømt for virkelig at have smittet bestemte Personer.

Ingen har været dømt for Smitte uden fuldstændig kjønslig Omgjængelse.

Endelig er ingen bleven dømt for at have smittet sin Egtfælle.

Straffene har varieret mellem 21 Dage (Lovens Minimum) og 90 Dage. Af 2 Piger, som hver blev straffet 2 Gange i Løbet af et Aar, fik dog den ene 120 Dages Fængsel.

Samtlige straffede Kvinder var mer eller mindre udpræget prostituerede, de fleste absolut utvivlsomme Gadepiger. Den Sygdom, for hvilken de havde været anmeldte og paa en enkelt Undtagelse nær under Kur, var — bortset fra et (udenbys) Tilfælde i 1905 af Gonorrhoe og et i 1908 af Ulcus molle, — altid Syfilis.

Jeg skal medgive, at det nu foreliggende Materiale langt fra har været fyldigt nok til derpaa at bygge nogen absolut bindende Slutninger, men jeg har dog troet det af Interesse at hidsætte disse Resultater af min Undersøgelse. Thi de giver, bortset fra at Tilfældene har været noget fler i de seneste Aar, netop det samme Billede af Forholdene, som det man havde under den gamle Lovs Virketid. Den videre

Anvendelse af Loven, som dennes Motiver udtrykkelig udtaler Ønskeligheden af at opnaa ved at frafalde Kravet paa Bevis for en bestemt Omgjængelse eller en bestemt smittet, har man saaledes ikke vundet. Hvorvidt dette Forhold vil forandre sig i nogen væsentlig Grad i Fremtiden, derom er man vistnok berettiget til at have sine gode Tvivl, ialfald saalænge Lovbudet har sin nuværende Affattelse og haandhæves som nu.

Der er imidlertid efter min Opfatning ikke Grund til at lægge nogen afgjørende Vægt herpaa. Thi det, hvorpaa nærværende Lovbestemmelses Anvendelighed staar eller falder, bliver dog tilsidst ikke saa meget noget af de ovenfor nævnte ydre Momenter som den Bevidsthed om Gjæringens skadegjørende Karakter, der er stillet som en første Betingelse saavel i den gamle Lov (»vidende om at være befængt«) som i den nye (»med Kundskab eller Formodning om at lide af«) for at paadrage Straf.

Det Spørgsmaal, som her uvilkaarlig paatvinger sig, er da dette: Er det nødvendigt, at Loven oprettholder Kravet paa denne Bevidsthed, eller vilde den ikke meget mer opnaa en ganske anden Holdning, skabe sig en virkelig raison d'être ved at opgive dette Krav eller maaske rettere ved at forudsætte den fornødne »Formodning« hos Forøveren skjærpe den Agtsomhedspflicht, som i dette Forhold altid vil være det væsentlige?

Man maa her først og fremst erindre, at denne Forbrydelse er af dem, som ligger paa Grændsen mellem Forsæt og Uagtsomhed. Bortset fra de sikkerlig yderst faa Tilfælde, da venerisk Smitte kan tænkes overført udelukkende eller overveiende i den bestemte Hensigt at paaføre en anden Person Sygdom og Ulykke, er det ikke Forøverens Vilje, at saa skal ske. Det er vistnok som Regel saa, at det maa fremstille sig som en overvejende Sandsynlighed, at den Smitte, hvoraf en selv lider, overføres paa den anden Part ved kjønslig Omgjængelse. Men paa den anden Side

er det dog vist, at Gjerningens Motiv er et andet, nemlig at tilfredsstille Kjønndriften, og at den af Sygdom angrebne ikke bare har det bestemte Ønske, at Omgjængelsen ikke maa have uheldige Følger, der jo ogsaa vilde kunne komme til at gaa ud over ham selv, men endog maaske i de fleste Tilfælde stoler paa, at en gunstig Skjæbne trods Smittefaren vil mage det saa, at disse Følger undgaaes. Der drives i disse Forhold sikkerlig Chanseseilads i større Udstrækning, end de fleste aner.

Selve Lovtekstens Udtryk »Formodning« peger ogsaa lige paa Gjerningens Karakter af Uagtsomhed. Formodningen kan jo selvsagt være mer eller mindre sikker, helt fra en Styrke, der grændser lige op mod »Kundskab«, til en Usikkerhed, der lader Følgen fremstille sig som vel mulig, men dog usandsynlig. Og da vil der jo altid kun være Spørgsmaal om Uagtsomhed. Formodningens Klarhed og Styrke vil idethele altid være Gjenstand for et Skjøn, og vel at mærke ikke bare hos den for Forbrydelsen sigtede, men ogsaa hos dennes Dommere, som i denne Henseende for en ikke liden Del vil være henvist til Sigtedes af egen Interesse farvede Opfatning.

Naar Loven selv saaledes synes at have sluppet det bestemte Krav paa Forsæt ved denne Bestemmelse, vil det nærmest bero paa en haarfin Fastholden af et strafferetligt Princip, naar man ikke erkjender Gjerningens Strafbarhed ogsaa som uagtsom.

Men hertil kommer ogsaa noget andet.

Det er en Kjendsgjerning, at de veneriske Sygdomme som Regel udbredes ved frivillig kjønslig Omgjængelse (Samleie) mellem to Personer af forskjelligt Kjønn.

Smitten kan selvfølgelig ogsaa overføres paa anden Maade.

Man maa her regne med endel Tilfælde, hvori den smitteførende Person med eller mod sin Vilje overfører Sygdommen til nogen, som ikke staar i nogetsomhelst erotisk

Forhold til ham — (uskyldig smittede). Det samme kan jo ogsaa ske med den, som har staaet i et mer eller mindre intimt Forhold til ham uden at de dog har havt egentlig kjønslig Omgjængelse, og som paafores Smitten gennem en eller anden Berøring. Endelig kan der da ogsaa tænkes Tilfælde, hvori Sygdommen forplantes gennem unaturlig Utugt eller lignende.

Om alle disse Grupper gjælder det imidlertid, at de baade i og for sig omfatter faa Tilfælde, og at disse oftest efterlader Tvivl i forskjellig Retning. Man maa heller ikke glemme, at ogsaa her regelmæssig Sygdommen paa anden Haand skriver sig fra en paa vanlig Vis smittet Person.

Ogsaa blandt de ved almindelig kjønslig Omgjængelse forekommende Smitteoverførelser finder man endel Tilfælde, hvor den ene Part kun ufrivillig er bleven delagtig i Forholdet. Det er, hvor den utugtige Omgjængelse er opnaaet ved Trusler, Voldtægt, Tilsnigelse eller Misbrug af Barn eller mindreaarig. Men foruden at disse Tilfælde ogsaa er yderlig faa, kommer hertil, at Gjerningens Egenskab af almenfarlig Sygdomsudbredelse absorberes eller overskygges af dens Strafbarhed som Forbrydelse mod Sedeligheden. —

Ser vi altsaa bort fra alle disse forskjellige Former for Forhold, som indeholder Muligheden af at modtage Smitte med venerisk Sygdom, og betragter det ordinære Kjønnsforhold som den store og naturlige Smittekilde, da maa vi først og fremst slaa fast, at Sygdomsfaren staar i et bestemt og afgjort Forhold til Kjønnsforbindelsens mer eller mindre monogame Karakter.

Ikke bare under Egteskabet vil Overførelse af Smitte fra den ene Egtefælle til den anden i de aller fleste Tilfælde forudsætte Utroskab hos den ene Part. Men ogsaa i de friere Forhold er dette en sikker Kjendsgjerning.

Om en Mand og en Kvinde træder ind i et kjønsligt Forhold, enten nu dette er Konkubinat eller hun alene er hans underholdte Mætresse, bliver dette Forhold i og for

sig ligesaa betryggende som et Egteskab overfor Spørgsmaalet om Faren for venerisk Smitte, vel at mærke, saalænge Forholdet holdes rent. Men allerede Dannelsen af en »Trekant« aabner videre Mulighed for Smittefare. Og denne er selvfølgelig endnu meget større, naar der handles om »Vennekredse«, hvor det kjønslige spiller en Rolle.

Glider saa disse prostitoide Forhold videre og antager løsere Former, nærmer de sig mer og mer den egentlige Prostitution.

Men selv under denne finder man dog endnu en vis Grad af Tryghed mod venerisk Smitte, saalænge der handles om de høiere og mere kultiverede Former for den betalte Kjønnsforbindelse. Varen er dyr og den behandles med ganske stor Forsigtighed.

Først naar Prostitutionen er naaet ned til Bunden og antager Karakteren af den rene Tilfældighed, Gadetrækket, er ligesom alle Sluser aabnet for Kjønnsfordærvelsen i hvert tænkeligt Udslag. Her er der ikke længer Spørgsmaal om hvem eller hvor, men alene om hvor mange og hvor meget. Og det som ikke Letsindigheden og Foragten for sit eget Legeme udretter, det besørges ved den Alkoholnydelse, uden hvilken den laveste Prostitution vanskelig kan trives, og som regelmæssig sætter deres Udøvere ud af Stand til at tælle eller gjenkjende sine Kunder.

Her, paa Prostitutionens altid videre Mark, finder vi Arnestedet for de veneriske Sygdomme. Og det er uvægerligt overfor den, enhver Lovbestemmelse om Forholdsregler mod disses Udbredelse maa tage Stilling.

Man kan vistnok med Tryghed gaa ud fra, at omtrent al Kjonssygdøm skriver sig fra den angrebnes enkelte eller vel helst mer eller mindre hyppige Besøg paa Prostitutionsmarkedet. Og konsekvent vil man med omtrent samme Tryghed kunne sætte sin Tvivl op mod enhver Paastand om at have hentet Sygdommen paa anden Vis, ihvertfald overalt, hvor de større Forhold har beredt Jordbunden for

Prostitutionens Trivsel og gjort Adgangen til kjønslige Leilighedsforbindelser let og bekvem.

Men heraf følger igjen med logisk Konsekvens, at den Od, Straffelovgivningen retter mod Udbredelsen af venerisk Smitte, i Virkeligheden peger paa Prostitutionen og da efter Forholdenes Natur nærmest paa dens Udøvere.

Bortser man nu fra de før omtalte mere kultiverede og kun for den velstaaende Overklasse tilgjængelige Former for Prostitution, hvor Udøveren baade har tilstrækkelig Renlighedssans, Forstaaelse, Interesse og ligefrem økonomisk Evne til at holde sit Legeme sundt og beskytte det mod Smitte, kan man vel trygt sige, at den prostituerede neppe nogensinde ved sig fri for at være befængt med venerisk Sygdom af en eller anden Art. Hendes Klientel er saa talrigt, saa varierende og saa tvivlsomt, at hun fra det ikke kan drømme om nogen Sikkerhed. Og hun er selv saa ligegyldig om sit Legeme, saa ubekjendt med Renlighedens og Hygienens tarveligste Grundsætninger, at hun heller ikke hos sig selv tør vente nogen Garanti. Hvis derfor Loven overhovedet har havt nogen klar Mening med at indføre Begrebet »Formodning« i sin Tekst, vil dette Begreb netop dække den prostitueredes virkelige Opfatning af sin Stilling. Hun har, hun maa nødvendigvis have en Formodning om at være i den Forfatning, at hun ved at byde sig frem udsætter for Smitte. Saameget mere, som hun næsten undtagelsesfrit allerede har gjort personligt Bekjendtskab med Kjønsygdom i en eller anden Form, søgt Hjælp for den og er bleven gjort fuldt bekjendt med Smitsomheden og Risikoen ved at fortsætte sin Bedrift.

Det skulde derfor synes ganske klart, at man overalt, hvor Forbrydelsens objektive Grundlag er tilstede, altsaa hvor Vedkommende bevislig driver erhvervsmæssig Utugt og herunder findes angreben af smitsom Kjønsygdom, ikke alene burde kunne reise Tiltale og erhverve Straffedom uden Bevis for nogen særlig Omgjæn-

gelse eller nogen gjennem hende smittet Person, men ogsaa være fritaget for at føre Bevis for Gjerningens subjektive Moment, hendes egen Kundskab eller Formodning om at lide af smitsom Sygdom. Kun overfor Prostitutionens rene Rekruter skulde der da være Grund til nærmere at undersøge Gehalten af deres Paastand om ikke at have forstaaet sin smitsomme Tilstand.

Denne Opfatning støttes i ganske væsentlig Grad af det ringe Antal af de som Smittekilde anmeldte i Forhold til det samlede Antal nye Tilfælde af veneriske Sygdomme*).

Thi det er en Selvfølge, at i samme ringe Udstrækning, som de prostituerede selv kan have nogen klar Bevidsthed om at være smittet, vil de være i Stand til at paavise, fra hvem denne Smitte kom. Det samme gjælder da ogsaa de Mænd, som til Stadighed, og jævnlig under Beruselse, aflægger tilfældige Besøg hos prostituerede Kvinder, med hvis Navn og Bopæl de ofte er ligesaa ubekjendt, som de med Vanskelighed vil kunne gjenkjende deres Ansigt eller Dragt.

*) Ifølge Sundhedsinspektørens Beretning om de veneriske Sygdomme i Kristiania stiller dette Forhold sig for denne Bys Vedkommende saaledes for Aarene 1906 og 1907: Anmeldte nye Tilfælde:

	Blennorrhagiske Tilfælde		Blød Chanker		Erhvervet Syfilis		Sum
	Mænd	Kvdr.	Mænd	Kvdr.	Mænd	Kvdr.	
1906	1108	132	169	14	302	129	1854
1907	903	112	133	10	251	123	1532

Hereditær Syfilis er her ikke medregnet.

Af de indkomne Anmeldelser indeholdt i 1906 162 og i 1907 139 saadanne Oplysninger om Smittekilder, at de gav Anledning til Efterforskning. Heraf gav i 1906 114 Tilfælde og i 1907 102 Tilfælde et Resultat, saaledes at man fik Rede paa den formentlige Smittekilde, der dog langt fra i alle Tilfælde befandtes lidende af venerisk Sygdom.

Naar jeg derfor ovenfor fremsatte den Mening, at Straffelovens § 155 i sin Almindelighed maa siges at være rettet nærmest mod Prostitutionens Udøvere, er jeg selvfølgelig fuldt opmærksom paa, at det samme maa gjælde Prostitutionens stadige Klientel.

Der er imidlertid her en fremtrædende Forskjel.

Medens nemlig Manden, som søger den prostituerede, i det overveiende Antal Tilfælde gjør dette for at tilfredsstille et ham iboende Krav paa Nydelse, et Krav, som endog af mange regnes som saa berettiget og saa kraftigt, at det ikke blot undskyldes, men endog ansees som fuldt berettiget, naar han giver efter derfor, — saa er dette ikke det afgjørende for den prostituerede selv. For hende er Kjønssnydelsen overskygget af Handlingens Egenskab af Forretning. Vindingen er det afgjørende og det andet noget mindre væsentligt, ja maaske mangengang en Ubehagelighed, som hun underkaster sig i Omstændighedernes Medfør. Hun falbyder den eneste Vare, hun har at sælge, og inkasserer sin Profit uden derfor at føle sig Vedkommende mere forbunden end Kjøbmanden sin Kunde.

Men heraf følger, at hun ikke kan undskyldes med den Naturdrift, som er Mandens Forsvar, naar han ligger under for sine Lyster. Hun maa finde sig i at betragtes i Lighed med den, der falholder andre Varer, og bør i Lighed med denne ialfald i nogen Grad indestaa for Varens Kvalitet eller ialfald for dens Uskadelighed. Hun maa, kort sagt, have Agtsomhedspligt.

Selve Straffeloven giver ved sin Anordning af Stoffet Støtte for denne Mening.

Den har nemlig taget sin Bestemmelse om Forvoldelse af eller Udsættelse for venerisk Smitte ud af Kapitlet om Forbrydelse mod Sedeligheden og sat den ind i sit Kapitel om almenfarlige Forbrydelser. Herved er pointeret, at den Lovovertrædelse, der her er Tale om, ikke længer skal være at betragte væsentlig som en Forgaaelse mod det enkelte Individ, hvem Overtræderen direkte har forgaaet sig mod,

saaledes som ved Giftmord, Voldtægt eller Legemsbeskædigelse, men meget mer som en Handling, der udsætter det hele Samfund for Fare og i hvis Forhindring eller Afstraffelse dette Samfund har en fælles Interesse. Det forbryderske Moment er altsaa ikke selve den utugtige Omgjængelse, men Udbredelsen af Kjøns sygdom eller den Fare herfor, som Udøveren forvolder.

Side om Side med denne Bestemmelse finder man Straffelovens § 154 om forsættelig Forvoldelse af smitsom Sygdom i Almindelighed og § 153, som lyder saaledes:

»Med Fængsel indtil paa Livstid straffes den, som til sætter Gjenstande, bestemte til almindelig Brug eller Forhandling, Gift eller andre saadanne Stoffe, at Gjenstandene ikke kan bruges efter sin Bestemmelse uden at volde Menneskers Død eller ødelægge Helbreden, eller som volder, at iøvrigt Förgiftning, der medfører almindelig Fare for Liv eller Helbred, finder Sted, eller som medvirker hertil.

Paa samme Maade straffes den, som med Fördølgelse af Gjenstandenes Beskaffenhed sælger, falholder eller iøvrigt søger at udbrede saadanne förgiftede eller med farlige Stoffe tilsatte Gjenstande som oven omhandlet, eller som medvirker hertil.

Med Fængsel indtil 5 Aar straffes den, som med Fördølgelse af Gjenstandenes Beskaffenhed falholder, sælger eller paa anden Maade søger at udbrede som Næringsmidler — — — eller til andet Brug Gjenstande, der ved at bruges efter sin Bestemmelse er egnet til at skade Sundheden. Paa samme Maade straffes Medvirkning hertil.

Uagtsomme Handlinger af den i 1ste Led omhandlede Art straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 1 Aar.

Man behøver visselig ikke at tage Fantasiens synderlig til Hjælp for at indpasse Gadepigens Salgs vare i dette Lovsted. —

Det synes under disse Omstændigheder at være en høj Grad af unødigt Hensyntagen, naar Loven overfor de pro-

stituerede paavælder Paatalemyndigheden Bevisbyrden for ond Tro. Efter min Mening vilde § 155 ligegodt hævde sin Plads som Led i en human og moderne Straffelov, om den optog en Undtagelsesbestemmelse for Kvinder, som holder sit Legeme tilfals til Utugt.

Vanskeligere vilde selvfølgelig Sagen stille sig, om der blev Spørgsmaal om overhovedet at stryge Lovbudets Vilkaar om Kundskab eller Formodning som Betingelse for Strafbarhed.

Jeg skal imidlertid her gjøre opmærksom paa følgende:

Bortset fra de prostituerede kan denne Straffebestemmelse i det store seet siges at være rettet mod 3 Grupper af skyldige:

1. Prostitutionens stadige Klientel.
2. Dem, som uden egentlig at kunne kaldes hengivne til Usædelighed, en enkelt Gang nærmest ved et Uheld paaføres Smitte.
3. Egtefolk.

Om den første Klasse har jeg talt ovenfor. De staar idethæle paa samme moralske Trin som de prostituerede selv og skiller sig i Virkeligheden kun ud fra disse ved Forskjelligheden i det Motiv, som driver dem til deres Udskeielser i kønslig Retning. De skulde derfor heller ikke synes at kunne kræve sig undtagne fra at rammes af Straf for sin uforsigtige Færd, om hvilken de i Regelen maa være sig fuldt bevidst, at den snarere eller senere paafører dem den Sygdom, de selv uden Skrupel overfører paa andre.

Med Hensyn til den anden Klasse maa man straks have for Øie, at den rent enkelte Forgaaelse kun kan paaføre dem selv Smitten, men at der regulært udkræves en ny lignende Handling fra deres Side, for at denne Smitte igjen fra dem skal overføres til en 3die Person. Og først da bliver der Spørgsmaal om Ansvar og Tiltale. Hvis nu denne Handling begaas inden Udløbet af den Tid, efter hvilken den først paadragne Sygdom tydelig har givet sig til-

kjende, vil jo imidlertid Vedkommende derved altid i nogen Grad have stemplet sig selv som en til temmelig hyppige Udsvævelser hengiven Person, og indtræffer den efter at han selv maa erkjende at have mærket Tegn til Sygdom, gaar han direkte ind under Straffebudets Bogstav. Men ihvertfald vil man have Adgang til i Medhold af Bestemmelsen i Straffeprocelseslovens § 85 at undlade Tiltale, hvor intet offentligt Hensyn kræver, at Forbrydelsen straffes. Og hertil vil jeg i første Række regne, at en Mand anmeldes for at have smittet en aabenbart prostitueret Kvinde eller omvendt at en Kvinde beskyldes for at have ført Smitte paa en Mand, som efter sin Vandel maa antages ligesaa godt at have kunnet erhverve sin Sygdom hos en anden.

Hvad endelig Egtfæller angaar, da vil jo næsten altid den enes Smitte af den anden have sin Grund i et Brud paa den egteskabelige Troskab. Og her vil da ihvertfald Paatale aldrig kunne finde Sted uden efter den smittedes Begjæring, samtidig som dennes Paastand om Straf og Egtskabets Opløsning jo kan tages tilføje udelukkende paa Grundlag af den begaaede Utroskab, uden Hensyn til den skjærpene Omstændighed, at Egtfællen tillige er paaført Sygdom. (Se Straffelovens § 209). —

Jeg er naturligvis fuldt opmærksom paa de Indvendinger af mangelhaande Art, som vil kunne reises mod disse Bemærkninger, ikke alene fra Kriminalister, som i de her fremholdte Anskuelser vil tro at se en Tendens mod Fornægtelse af et Grundprincip i Strafferetten, men ogsaa fra dem, som dikteret af i og for sig yderst agtværdige Grunde er principielle Modstandere af al Lovtvang mod Prostitutionens fri Udøvelse.

Jeg kunde indskrænke mig til som Forsvar at paaberaabe mig Lovens Tilværelse. Men jeg finder dog ikke at burde afslutte disse Bemærkninger uden følgende Tilføielse:

Det vilde være naivt at tro, at det Samfund, som paa den ene Side netop har ophævet Straffen for Prostitutionen

som saadan og paa den anden Side for mer end 20 Aar siden afskaffede den tvungne Kontrol af Hovedstadens puellæ publicæ, nu skulde ville knæsætte en Lovændring, ved hvilken man saa at sige ad en Snigvei rettede et Stød mod selve Prostitutionen. Saa meget mere, som det er et Faktum, at dette samme Samfund vilde savne saavel Institutioner som Midler til at prøve et alvorligere Forsøg paa dens Undertrykkelse*).

Men ikke mindre naiv og ubehjælpelig er dog den Fremgangsmaade, som nu følges netop ved Behandlingen af Prostitutionens mørkeste Side, dens Egenskab af Hovedbefordrer for de veneriske Sygdomme.

Denne Fremgangsmaade er her i Kristiania i Almindelighed følgende:

Den af Sygdommen angrebne fremstiller sig enten frivillig for at blive indlagt i Sygehus eller komme under Lægebehandling, eller hun indkaldes som anmeldt Smittekilde. Hun bliver saa efter Omstændighederne indlagt, henvist til en bestemt Læge eller behandlet ambulatorisk paa Sundhedskommissionens Kontor. Efter endt Kur undertegner hun saa, hvis hun fremdeles maatte lide af smitsom Sygdom, en Erklæring om at hun lider af saadan, at Sygdommen er smitsom i et i Erklæringen angivet Tidsrum, og at det er strafbart, naar hun i dette Tidsrum paa nogen Maade udsætter andre for at blive smittet. Vedkommende leveres sluttelig et Aftryk af Straffelovens §§ 155 og 358, hvilken sidste fastsætter Straf af Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder for Uagtsomhed med Hensyn til syfilitisk Sygdom ved enten at tage Tjeneste i en andens Husstand eller forblive i saadan Tjeneste eller modtage et fremmed Barn til Pleie. Det er ikke gjort Sundhedsvæsenet til Pligt at

*) Man har regnet mellem 1800 og 2000 ugifte prostituerede Kvinder i Kristiania, eller omtrent 5 Procent af Byens ugifte Kvinder i Alderen 15—40 Aar (Se dr. med Wingses »Socialmedicinske Bemærkninger om Paternitetsbeviset og det uægte Barns Retsstilling« i Norsk Rets-tidende for 1908, Side 833 ff.).

angive de som Smittekilde konstaterede Personer til Paa-tale og Straf, idet Systemet kun tjener til at begrunde sani-tær Undersøgelse. Saadan Angivelse finder derfor kun Sted overfor de mest extreme Tilfælde, hvor det antages, at en offentlig Interesse i særlig Grad kræver Afstraffelsen. Som en saadan kan bl. a. nævnes, naar en, som efter Behandling for en Art af venerisk Sygdom er gjort opmærksom paa sin Smittefarlighed i et bestemt Tidsrum, inden dettes Ud-løb befindes at være angreben af en anden Form for Kjøns-sygdom og derved tydelig viser sin Ligegyldighed for den givne Advarsel.

Det kan meget vel være, at denne Fremgangsmaade er fuldt forsvarlig i dens brede Almindelighed, og at den Diskretion, som til en vis Grad er ønskelig i disse Forhold for at opnaa, at de flest mulige kommer under rationel Be-handling for sin Sygdom, paa denne Vis hævdes bedst. Men ligeoverfor de prostituerede vover jeg at paastaa, at dette ikke holder Stik.

Man maa erindre, hvem den prostituerede Kvinde er.

Det er sagt med et snart bevinget Ord, at Prostitutio-nen er den typiske Form for Kvindens Kriminalitet. Sik-kert er det ogsaa, at den prostituerede har de fleste Træk fælles med dem vi finder hos den mandlige professionelle Forbryder. Ikke mindst er hun udpræget arbeidssky.

Naar nu et af disse ulykkelige Væsener, som ofte er indflyttede fra alle Kanter af Landet og hjemløse i den store By, hvortil de er komne enten for at søge Tjeneste eller fordi de paa sit Hjemsted er gledet ud paa Letsindig-hedens Vei og nu bevidst har styrtet sig ind i Storbyens Hvirvel af Forglemmelse og Laster, — naar hun nu affær-diges med en Advarsel mod under Lovens Straf at fort-sætte sin forrige Levevis og under samme Trusel tillige for-bydes at tage det eneste lovlige Erhverv, hun kan, nemlig Tyendeplads, da sker der hende igrunden en stor Uret. Man stiller hende overfor Vanskeligheder, der næsten nød-vendigvis maa drive hende ind i Trods og Lovbrud. Og

samtidig er det saa langt fra, at man fjerner den Fare for Samfundet, man her skulde forebygge, at man tværtom forøger den.

Forsaavidt man derfor ikke kan finde Udvei til enten at sende Vedkommende til sit Hjemsted eller anbringe hende i Pleiehjem eller lignende Anstalt i den Tid, Smittefarligheden formodes at ville vare, er det hverken humant overfor hende selv eller samfundsmæssig rationelt at opretholde den nuværende Praksis.

Ihvertfald er man i de forholdsvis faa Tilfælde, hvor Straffedomstolenes Hjælp findes at burde paakaldes mod den prostituerede som Smittekilde for Kjonssygdom, fuldt berettiget til overfor hende at tage de Kauteler, gjældende Lov stiller til Raadighed. Jeg skal her nævne, at ifølge den norske Løsgjængerlovs § 4 kan den, som hengiver sig til Lediggang eller driver omkring under saadanne Forhold, at der er Grund til at antage, at han til Sædvane helt eller delvis ernærer sig ved straffbare Handlinger, som kan medføre højere Straf end Bøder, straffes for Løsgjængeri med Fængsel. Derhos bliver Paatalemyndigheden i Dommen at bemyndige til at lade ham anbringe i Tvangsarbeidshus for en Tid af indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt han tidligere har været anbragt i Tvangsarbeidshus i Henhold til denne Lov.

En saadan strafbar Handling er netop Forbrydelse mod Straffelovens § 155. Og den prostituerede, som efter modtagen Advarsel fortsætter sin Trafik, gaar direkte ind under Løsgjængerlovens Bestemmelse med dens Følger i fuld Udstrækning.

Vist er det ogsaa, at som den kvindelige Prostitution er den mandlige Kriminalitet nær beslægtet, saa gaar disse to Foreteelser ikke bare ved hinandens Side, men glider ofte over i hinanden ogsaa i sine ydre Udslag. Prostitutionen nøier sig erfaringsmæssigt ikke med at drive sin Forretning paa en relativt stille og anstændig Maade. Særlig naar de prostituerede er gledet noget længere ned paa Skraa-

planet, finder man, at de jævnlig kommer i Kollision med Ordenens Haandhævere baade paa den ene og den anden Maade, som ellers karakteriserer det mandlige Forbryderproletariat. Jeg sigter her til de mange Tilfælde af Tyveri fra Kunder (Kjærlighedstyveri), uanstændig Krænkelser af Gadens Fred (Straffelovens § 378), offentlig Beruselse og andre Overtrædelser af Ordensforskrifter, som er givne i Medhold af Lov eller Vedtægt. For de fleste af saadanne er Straffen regelmæssig forholdsvis liden, ialfald mindre end den i Straffelovens § 155 fastsatte.

Hvor der nu ved denne Slags Forgaaelser er paa det rene, at de skyldige er prostituerede, synes der at være fuld Grund til ved Undersøgelse at overbevise sig om, hvorvidt de tillige er venerisk syge og saa i Tilfælde reise Tiltale mod dem for Udbredelse af eller Udsættelse for Smitte. At lukke Øinene overfor denne Slags Udfordringer lader sig dog vel neppe forsvare hverken ved moralske, sanitære eller strafferetslige Argumenter, og der turde dog maaske være en Mulighed for ved Udnyttelse af alle de Midler, Straffelovene giver Anvisning paa, ialfald at afskrække fra enkelte af de modbydeligste Former for Gadetrækket og den laveste Prostitution.

Og herved var da ihvertfald noget opnaaet.

Prostitutionen har altid været og vil altid blive en af de vanskeligste og ømfindtigste Samfundsforretnelser. Men ligesaa vist, som det ikke nytter at lukke Øinene for deres Tilstedeværelse, ligesaa lidet lader det sig gjøre at benægte deres nøie Sammenhæng med en af Menneskenes største Ulykker. Og som enhver vil indrømme Lægens Ret og Pligt til uden sentimentale Hensyn at bruge sin Kniv, hvor dette er nødvendigt, saaledes bør det ogsaa indrømmes Kriminalisten den samme Ret og den samme Pligt til uden at skotte efter theoretiske Principer eller stivnede Doktriner at bruge Lovens Vaaben til Bekjæmpelse af denne Ulykke.

Det er denne Grundbetragtning, som har dikteret mig disse Bemærkninger.

Segelke Thrap.